

Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet
li.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över remiss av slutbetänkandet En ny viltförvaltningslagstiftning (SOU 2025:125)

Er beteckning: LI2026/00074

Sammanfattning

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens övergripande förslag om en ny viltförvaltningslag och en ny viltförvaltningsförordning. Vidare kan länsstyrelsen tillstyrka de flesta förslagen i slutbetänkandet, dock finns ett antal förslag där Länsstyrelsen avstyrker.

Det är i grunden positivt att markägare kan få bättre möjligheter att bedriva skydds jakt och snabbt agera mot viltskador samt förhindra skador och olägenheter. Samtidigt är det svårt att överblicka vilka konsekvenser en sänkt tröskel för skydds jakt kan få för viltförvaltningens långsiktiga stabilitet och för myndigheternas arbetsbörda. Det nu liggande förslaget är, enligt länsstyrelsens mening, inte tillräckligt utrett och lagstiftarens intentioner i motivtexterna är otydliga.

Länsstyrelsen delar inte utredarens uppfattning att en höjning av viltvårdsavgiften kan ersätta länens älgvårdsfonder. Länsstyrelsen anser att förslaget att avskaffa älgvårdsfonderna och fällavgiften för älg ska utredas i särskild ordning.

Det bör också förtydligas i viltförvaltningslagen vem som ansvarar för vad exempelvis att ge viltet stöd och skydd eller att begränsa skador som kan uppstå.

Flera förslag i utredningen innebär ökad arbetsbörda för länsstyrelserna. För utökad ärendehantering och tillskott av ytterligare resurser finns behov av ökade medel på förvaltningsanslaget, utöver det länsstyrelsegemensamma budgetäskandet avseende viltförvaltning för åren 2026–2028.

1.1 Förslag till viltförvaltningslag

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget och har nedan kommentar på tillägg av lagtexten.

1 kap 2 §, tillstyrker men föreslår samma formulering som i nuvarande 4 § jaktlagen. Med föreslagen lydelse riskerar större ansvar än nödvändigt landa på ansvariga myndigheter i stället för på den enskilde.

1.6 Förslag till viltförvaltningsförordning

Länsstyrelsen har nedan kommentar på tillägg av förordningstext.

5 kap 8 §, tillstyrker, behov av förtydligande i denna text från VL 4 kap. 2 §, vid populationsreglerandejakt anses en ensam jägare vara jaktledare. Rapporteringstiden för kronhjort bör vara den samma som för älg vid populationsjakt.

Förslag till viltförordning, 4 kap 1§ - sid 66

Länsstyrelsen avstyrker förslaget i dessa nuvarande utformning.

Det är i grunden positivt att markägare kan få bättre möjligheter att bedriva skyddsjakt och snabbt agera mot viltskador samt förhindra skador och olägenheter. Samtidigt är det svårt att överblicka vilka konsekvenser en sänkt tröskel för skyddsjakt kan få för viltförvaltningens långsiktiga stabilitet och för myndigheternas arbetsbörda. Därför är det viktigt att skyddsjakt används med omsorg och bara tillåts när andra förebyggande åtgärder har prövats och visat sig otillräckliga.

Det nu liggande förslaget riskerar bli omfattande och till viss del även ersätta den ordinarie förvaltningen. Klövviltsförvaltningen är idag uppbyggd kring att ta hänsyn till de skador klövviltet kan orsaka och mål sätts i samverkan mellan markägare och jakträttshavare. Om enskilda aktörer inom befintliga jaktområden ansöker om skyddsjakt, som med föreslagen lydelse och bakomliggande motivtexter kan bli omfattande både avseende antal individer och arter, kan hela samverkansstrukturen påverkas negativt. Det blir också svårare att bedriva en adaptiv och ekosystembaserad klövviltförvaltning under sådana premisser. Länsstyrelsernas arbetsbörda riskerar också att öka med det liggande förslaget.

Skyddsjakt är ett trubbigt verktyg i vandringsområden för älg och områden där klövvilt ansamlas under vinterperioden, särskilt i snörika områden. I dessa områden kan ansamlas klövvilt som

motsvarar ett helt älg- eller kronhjortsskötselområdes totala avskjutning på några hektar under en längre period. För att skydds jakt i dessa fall ska kunna hantera risken för skada räcker det inte med skydds jakt efter ett fåtal djur. Skador som anses för stora riskerar uppstå redan vid ett fåtal individer klövvilt. I dessa fall kan inte skydds jakt enskilt lösa de skador som en enskild fastighetsägare eller jakträttshavare kan få. Vidare är det svårt att veta vilka älgar som fälls under vandringsperioden och därmed svårt att veta vilka jaktområden som ska räkna in vinterns skydds jakt i sina skötselplaner. Lagstiftaren bör överväga andra sätt att kompensera drabbade – exempelvis att utöka viltskadeanslaget att omfatta koncentrationsområden för älg och kronhjort som orsakar skador i skogs- och lantbruket.

Det nu liggande förslaget är, enligt länsstyrelsens mening, inte tillräckligt utrett och lagstiftarens intentioner i motivtexterna är otydliga. Det saknas bland annat beskrivningar av olika situationer och scenarion vilket riskerar leda till att Länsstyrelsens bedömning av det enskilda ärendet försvåras och att liknande situationer bedöms helt olika mellan olika länsstyrelser. Definitionen ”för att förhindra skada” är alltför vid i nuvarande förslag. Det behöver definieras om det avser skada för den enskilde eller skada generellt samt exemplifiering av vilka situationer lagstiftaren avser med skada.

Med föreslagna bestämmelser får Länsstyrelsen mindre möjligheter att ställa motkrav till den sökande i form av exempelvis förebyggande insatser och att pröva andra lämpliga lösningar. Med nuvarande förslag saknas också incitament och motivation att utveckla metoder för att samexistera med viltet.

7.5 Reglering om förvaltning av älg och kronhjort

Länsstyrelsen tillstyrker och lämnar följande kommentar.

Länsstyrelsen anser att förvaltning av kronhjort ska ske länsöverskridande, på samma sätt som förvaltningen av älg, för att underlätta en flerartsförvaltning av klövviltet. Förvaltningen ur ett ekosystemperspektiv missgynnas idag med länsgränser. Det finns även idag redan samverkansytor i älgförvaltningssammanhang som även kan nyttjas inom en framtida kronhjortsförvaltning.

7.12 Viltförvaltningsavgiften och viltförvaltningsfonden

Länsstyrelsen har inga synpunkter på att viltvårdsavgiften och viltvårdsfonden ska byta namn till viltförvaltningsavgiften och viltförvaltningsfonden.

Länsstyrelsen anser att förslaget att avskaffa älgvårdsfonderna och fällavgiften för älg ska utredas i särskild ordning. Det vore fördelaktigt om detta utfördes i samband med att de formella formerna för flerartsförvaltning tas fram.

Länsstyrelsen delar inte utredarens uppfattning att en höjning av viltvårdsavgiften kan ersätta länens älgvårdsfonder och lyfter följande huvudsakliga synpunkter:

1. Av förslaget framgår inte hur medlen från viltvårdsfonden ska disponeras. Utredaren öppnar för att även andra intressenter än myndigheter och älgförvaltningsgrupper skulle kunna ta del av medlen i viltvårdsfonden. Det utgår också i dagsläget medel till exempelvis forskning ur viltvårdsfonden. Förslagets nuvarande utformning är alltför otydligt sett till hur viltvårdsfondens medel ska disponeras vilket innebär att det är nästintill omöjligt att bedöma effekterna av förslaget.

2. Att flytta rådigheten över befintliga medel till central myndighet riskerar att decentralisera möjligheterna för aktörer på den regionala och lokala nivån att agera utifrån det lokala perspektivet och styra insatser och medel dit pengarna behövs som mest, vilket innebär att den lokala adaptiva viltförvaltningen äventyras med förslaget.

3. Finansieringsformen riskerar att låsa älgförvaltningen vid ett statiskt system vilket i sin tur riskerar att försämra förutsättningarna för fastighetsägare och jakträttshavare samt andra intressenter att tillvarata sina intressen.

4. Möjligheten att söka bidrag till exempelvis utbildning, forskning, inventering och skjutbanor föreslås i och med avskaffandet av älgvårdsfonderna flyttas till viltvårdsfonden. Det innebär att även kostnaderna för bidrag behöver ingå i utredningens förslag. Att flytta hanteringen av dessa bidrag till en nationell myndighet innebär, utöver ökad arbetsmängd för den nationella myndigheten, att de regionala perspektiven förloras.

5. Då flerartsförvaltning av klövvilt i dagsläget endast har prövats i små områden är kostnaderna för förvaltningssystemet över större områden okända. Detta innebär att det finns en risk att de föreslagna 90 kronorna inte räcker till över tid och att höjningar av

priset på det statliga jaktkortet kan krävas. Att lägga finansieringen för klövviltförvaltningen på alla jägare – även de som inte bedriver jakt efter klövvilt kan upplevas orättvist och riskerar att minska antalet jaktkortslösare. Om priset på det statliga jaktkortet ökar, ökar risken att färre jägare löser jaktkortet. Detta riskerar i sin tur att driva upp priserna ytterligare. Dagens system med fällavgifter riktar kostnaden mot den grupp jägare som bedriver älgjakt, och ger även respektive länsstyrelse möjlighet att justera avgifterna efter de faktiska kostnaderna.

8.15 Rovdjursinventering

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget och lämnar följande kommentar.

Länsstyrelsen har inte några invändningar på att även fjällräv borde ingå i rovdjursinventeringen samt att dagens krav på att inventeringen ska ersättas med att undersöka *populationernas storlek* och utbredning för en viss art. Länsstyrelsen ser att här bör dock hänsyn tas till att detta är en resurskrävande arbetsuppgift för länsstyrelsen.

14.3.2 Konsekvensanalys länsstyrelsen

Länsstyrelsen instämmer inte i utredningens slutsats att förslagen i slutbetänkandet kan medföra endast ett visst ökat arbete för länsstyrelsen i form av bland annat rättidsprövning och domstolsprocesser. Länsstyrelsen kan inte heller beräkna den eventuellt ökade tidsåtgång för att hantera den ökade arbetsbördan som förslag på exempelvis sanktionsavgifter, rovdjursinventering och skyddsjaktsärenden kan innebära.

Länsstyrelsen instämmer inte i utredningens slutsats att skyddsjaktärenden på klövvilt förenklas med förslaget. Som angetts ovan menar länsstyrelsen att förslaget inte är tillräckligt utrett och att motivtexterna är alltför vida vilket snarare riskerar försvåra prövningen av skyddsjakt efter klövvilt tills rättslig praxis på området finns. Det finns också en stor sannolikhet att antalet skyddsjaktärenden, och därmed kostnaderna, kommer att öka med förslaget.

Skyddsjaktärenden inkommer i regel utanför jakttiderna och främst under perioden februari till april. Under denna period har länsstyrelsens klövvilthandläggare en hög arbetsbelastning inom andra delar av älgförvaltningen, närmare bestämt registrering av jaktområden och granskning av skötselplaner. Att under denna period öka arbetsbelastningen med ytterligare skyddsjaktärenden kommer kräva tillskott av ytterligare resurser. Länsstyrelsen

instämmer därför inte heller i utredningens slutsats att förslagen i denna utredning ryms inom befintliga ekonomiska ramar. Snarare behövs ökade medel på förvaltningsanslaget för utökad ärendehantering. Redan i dagsläget har länsstyrelserna i sitt budgetunderlag ett gemensamt äskande om utökade medel för viltförvaltning där problematiken beskrivs närmare.

Länsstyrelsen delar inte utredarens uppfattning att en höjning av viltvårdsavgiften kan ersätta länens älgvårdsfonder. Länsstyrelsen anser att förslaget att avskaffa älgvårdsfonderna och fällavgiften ligger utanför utredningens direktiv och bör utredas i särskild ordning.

Länsstyrelsen delar inte utredningens slutsats att avskaffa älgvårdsfonden minskar länsstyrelsens kostnader. Den administration kring fällavgifterna som finns idag är liten och de tillkommande uppgifterna som föreslås innebär sannolikt en högre kostnad. Det finns inga uppgifter om hur medel från viltvårdsfonden ska fördelas vilket innebär att det är svårt att bedöma förslaget effekter. Det finns en uppenbar risk att den regionala rådigheten över älgförvaltningens finansiering riskerar upphöra med älgvårdsfondernas avskaffande, vilket innebär att den regionala adaptiva viltförvaltningen kan påverkas negativt av förslaget.

De som medverkat i beslutet

Beslut i detta yttrande har fattats av landshövding Marita Ljung med viltchef Charlotta Spaak som föredragande. I den slutliga handläggningen har också Länsråd Susanna Löfgren och enhetschef Olov Hallqvist medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Kontaktuppgifter till Länsstyrelsen

Kontakta oss via e-post jamtland@lansstyrelsen.se, postadress Länsstyrelsen Jämtlands län, 831 86 Östersund, eller ring vår växel 010-225 30 00.

Vår webbadress är lansstyrelsen.se/jamtland.

Du kan läsa om hur Länsstyrelsen behandlar personuppgifter på
Länsstyrelsens webbplats:
www.lansstyrelsen.se/jamtland/personuppgifter